

Економічне
відродження через
індустріальний
розвиток
України

Економічне відродження України через новітній індустріальний розвиток

Власюк Володимир
Київ 2020

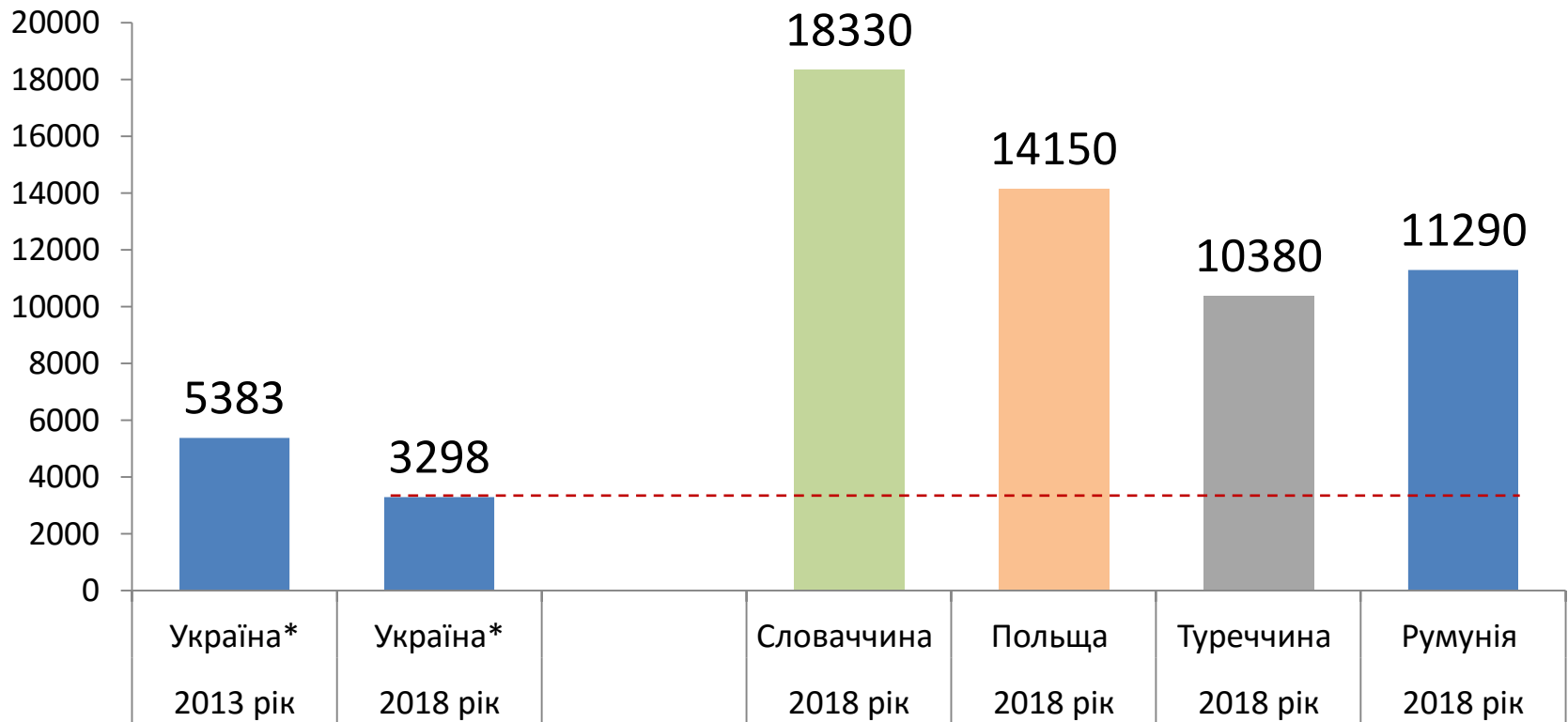
Авторське право на дану презентацію належить ДП «Укрпромзовнішекспертиза»

Передрук, копіювання і розповсюдження матеріалів без письмового дозволу на те ДП «Укрпромзовнішекспертиза» заборонені. Цитуючи, вказуйте ДП «Укрпромзовнішекспертиза» в якості джерела інформації. ДП «Укрпромзовнішекспертиза» не несе відповідальності за несанкціоновані дії, пов'язані з поширенням цього документу або будь-якої його частини.

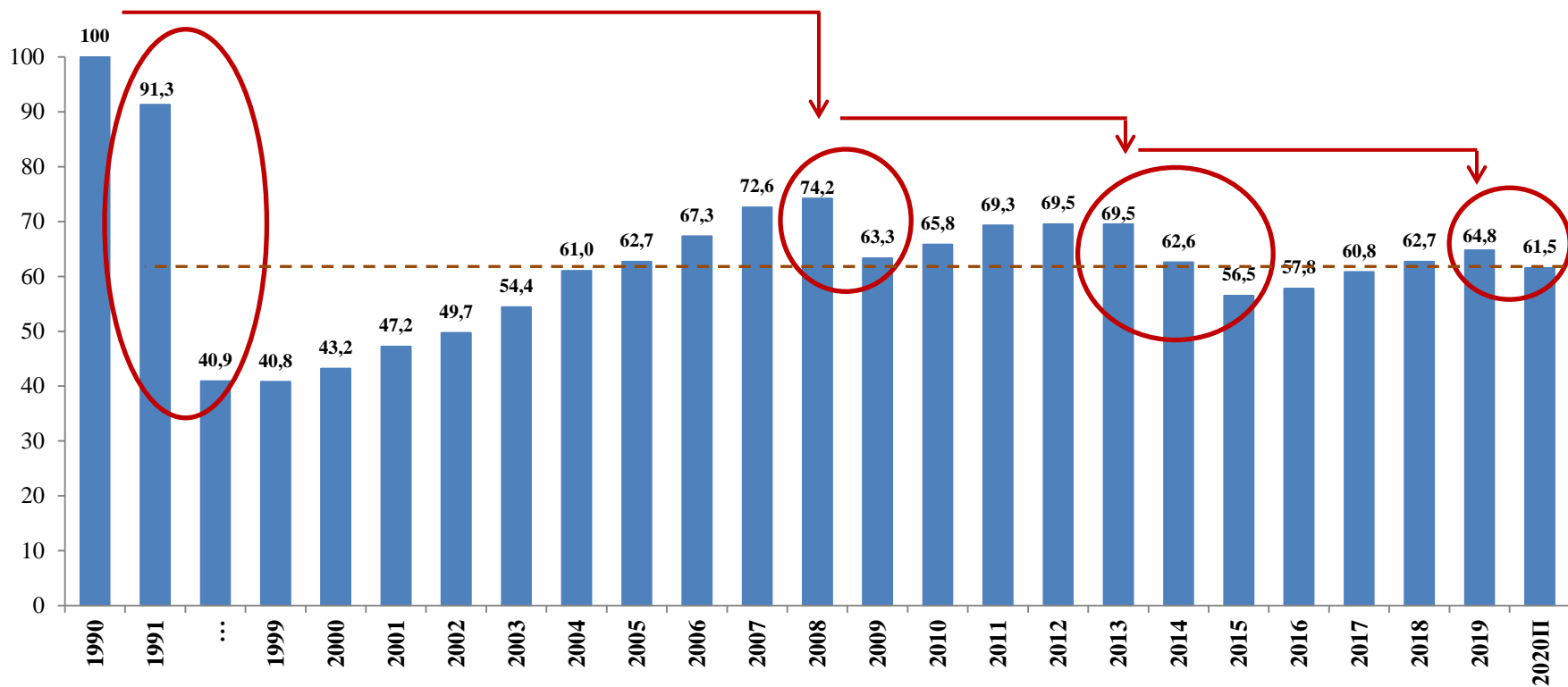
Несанкціоноване розробником (ДП «Укрпромзовнішекспертиза») розповсюдження (включаючи передачу друкованого документа або скан-копії; пересилку документа в цілому або його частин; збереження документа на сервері) є порушенням авторського права і може бути предметом судового розгляду.

На сьогодні ключовим ризиком України є бідність її громадян, викликана економічним занепадом протягом останніх десятиліть

Доходи на душу населення в Україні і в сусідніх країнах, дол. США/особу

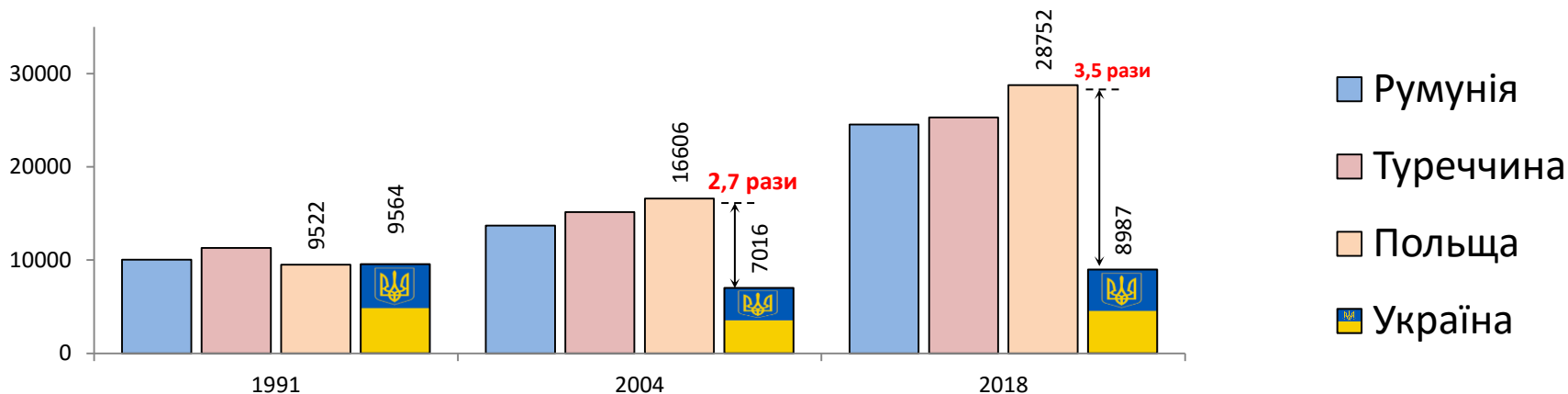
Кожна економічна криза призводить до зменшення обсягів економіки України і її неспроможності вийти на попередні локальні піки

Джерело: Держстат, оцінка

Україна критично відстає за рівнем економічного розвитку від сусідніх країн і має аномально малий обсяг економіки і низькі доходи громадян

ВВП на душу населення за ПКС (в постійних цінах 2011 р.), дол. США

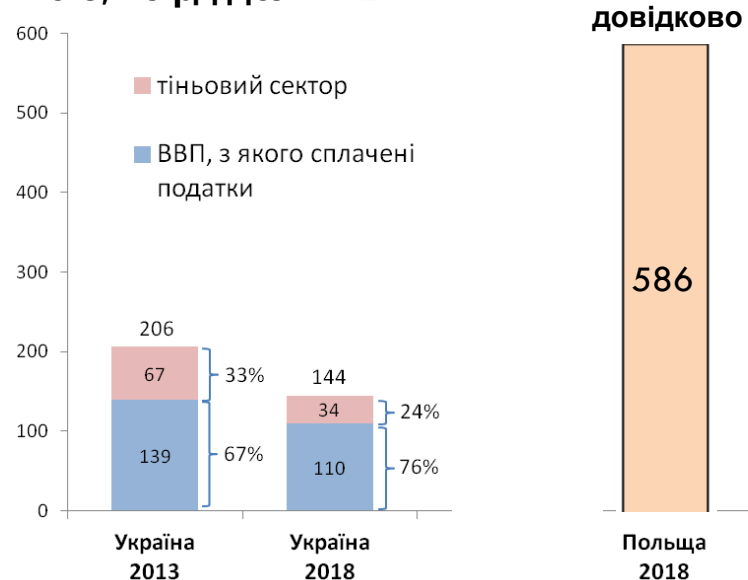

Доходи на душу населення в Україні і в країнах фокус-групи, дол. США/особу

Країна	2013	2018	Різниця в доходах у 2018 р., разів
Україна*	5 383	3 298	-
Польща	13 480	14 150	4,3
Туреччина	12 510	10 380	3,1
Словаччина	18 140	18 330	5,6
Румунія	9 250	11 290	3,4

* з урахуванням коштів трудових мігрантів і тіньових доходів українців

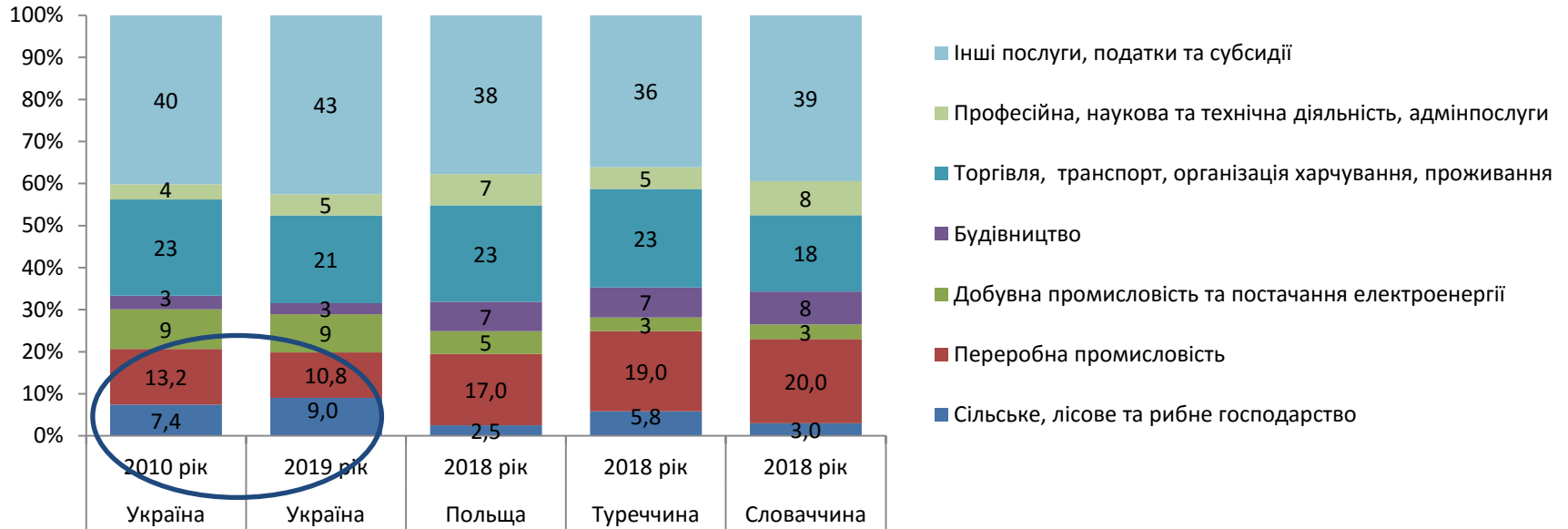
Обсяг ВВП України включно з тіньовою частиною, млрд дол. США

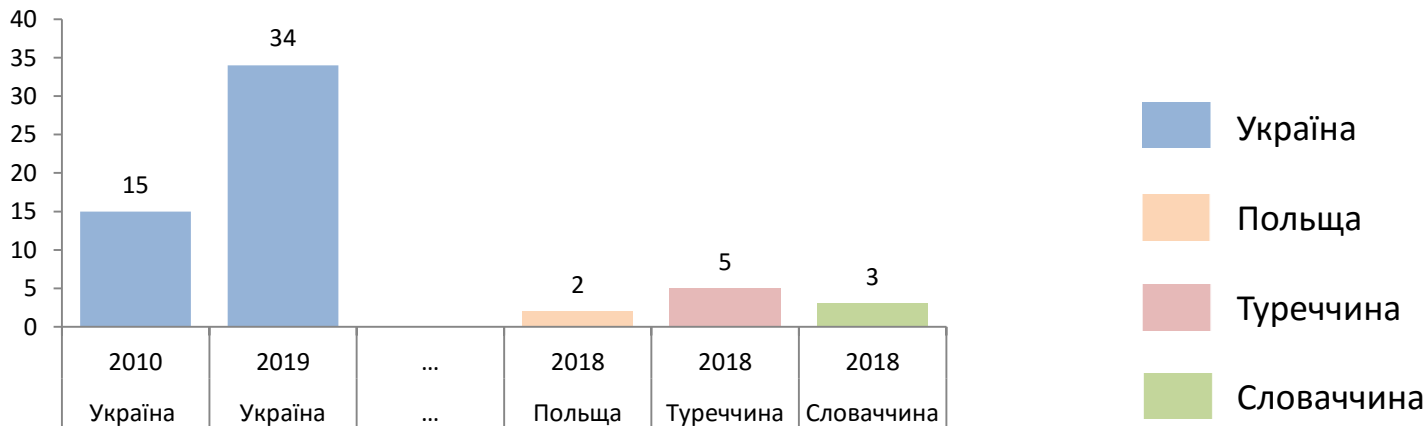
Що стало причиною такого стану

Спільною причиною цих явищ є структурна деградація економіки через занепад переробної промисловості

Структура ВВП в Україні і сусідніх країнах в розрізі секторів, %

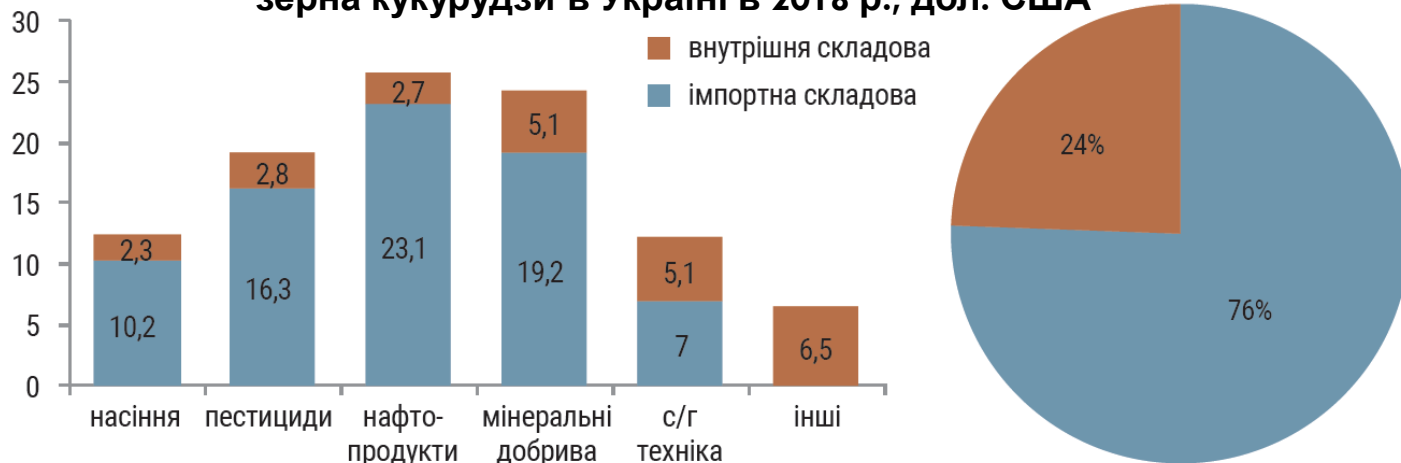

Частка первинного сектору (добувна промисловість та сільське господарство) в експорті, %

Ігнорування індустріального розвитку призвело до формування в Україні “економіки бідності”, за якої країна експортує сировину, імпортуючи індустріальні компоненти для її виробництва.

Загальні операційні витрати та імпортна складова виробництва тонни зерна кукурудзи в Україні в 2018 р., дол. США

Виробництво та експорт основних видів с/г сировини в Україні в 2019 р., тис. тонн

Товарна група	Виробництво	Експорт	Питома вага експорту у виробництві, %
Зернові культури	74 433	56 714	76
Культури зернобобові	710	532	75
Культури олійні	22 292	6 864	31
Руди	75 666	40 573	54
Глини	9 164	5 797	63

Джерело: Держстат, розрахунки

«Економіка бідності» – модель (структура) економіки, яка побудована на домінуючому експорті сировини в обмін на імпорт готової індустріальної продукції. Така модель призводить до подвійних втрат через вимушений високий імпорт необхідних промислових товарів та через вивезення сировини в необробленому вигляді замість експорту продуктів переробки.

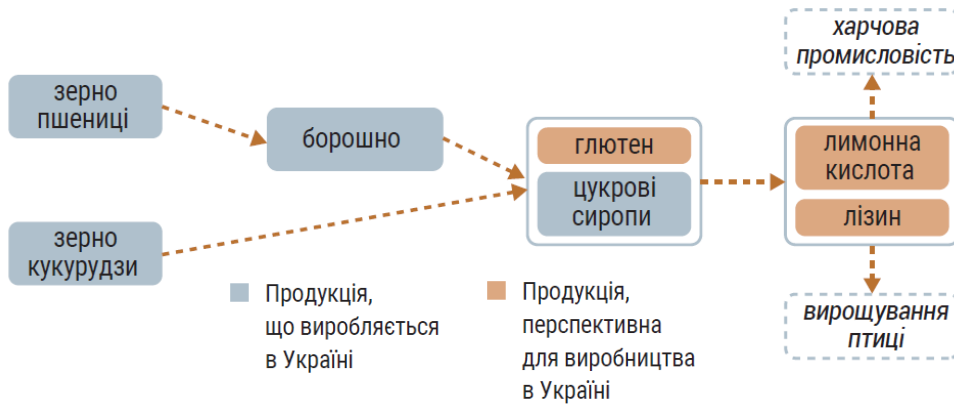

Який шлях економічного розвитку обрати

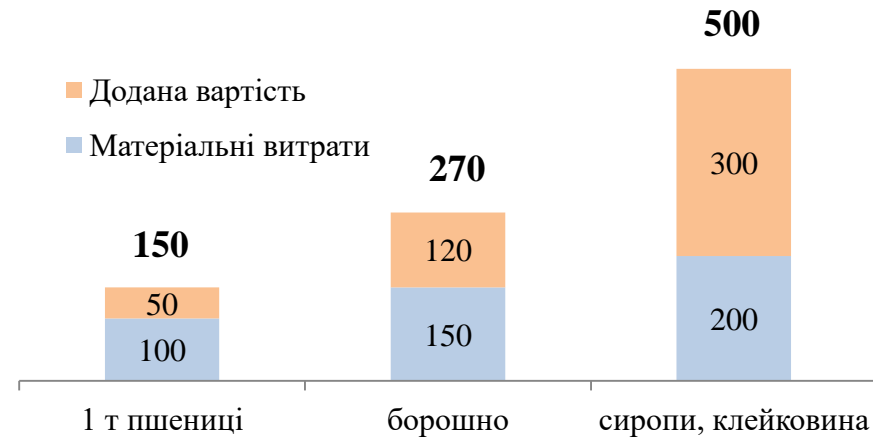
Щоб усунути причину економічного відставання і якнайшвидше наростити обсяг економіки, необхідно сконцентруватися на створенні в Україні сучасної диверсифікованої переробної промисловості.

Приклади як переробний сектор розгортає економіку країни

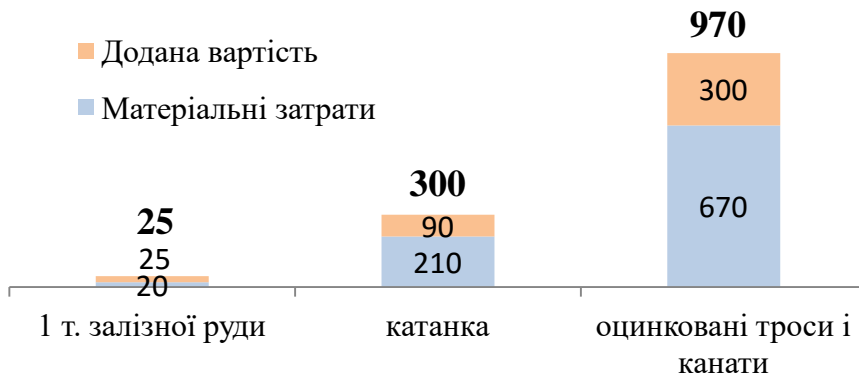
Продуктовий ланцюг переробки зерна пшениці

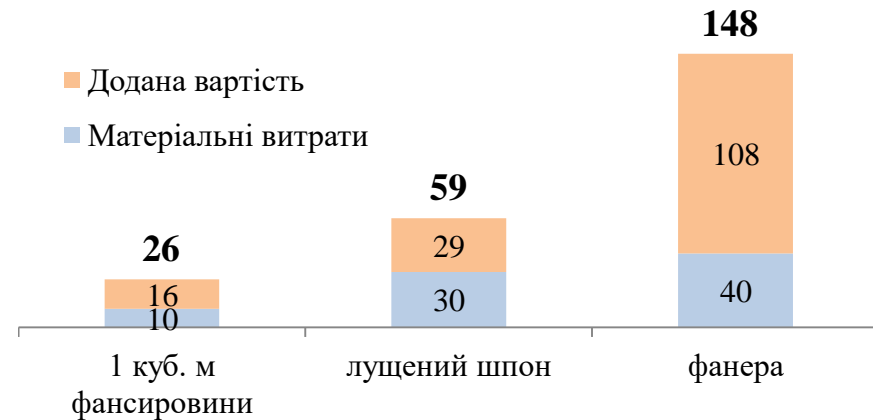
Формування доданої вартості в процесі переробки 1 т. зерна пшениці, дол. США

Формування доданої вартості в процесі переробки 1 т. залізної руди, дол. США

Формування доданої вартості в процесі переробки 1 м³ деревини, дол. США

Для цього в Україні є необхідні конкурентні переваги

- ✓ Людський капітал
- ✓ Різноманіття сировини
- ✓ Внутрішній попит на продукцію переробної промисловості
- ✓ Внутрішній інвестиційний попит на реконструкцію інфраструктури
- ✓ Зовнішній попит на товари переробної промисловості

Основні сегменти майбутньої обробної промисловості України

Поглиблена переробка сировини

- харчова промисловість
- переробка каолінових глин
- деревообробка
- металовироби

Розумне заміщення імпорту

- нафтопереробка
- автопром
- нафтохімії
- побутова хімія
- папір
- листове скло
- побутова техніка
- електроніка
- промислове обладнання

Виробництво складної індустріальної продукції на базі наявних НДДКР

- промисловий інжиніринг
- авіакосмічна галузь,
- промислова автоматизація
- оборонно-промисловий комплекс
- енергетичне обладнання
- транспортна техніка

Промислові hi-tech (цифрові технології та інжиніринг)

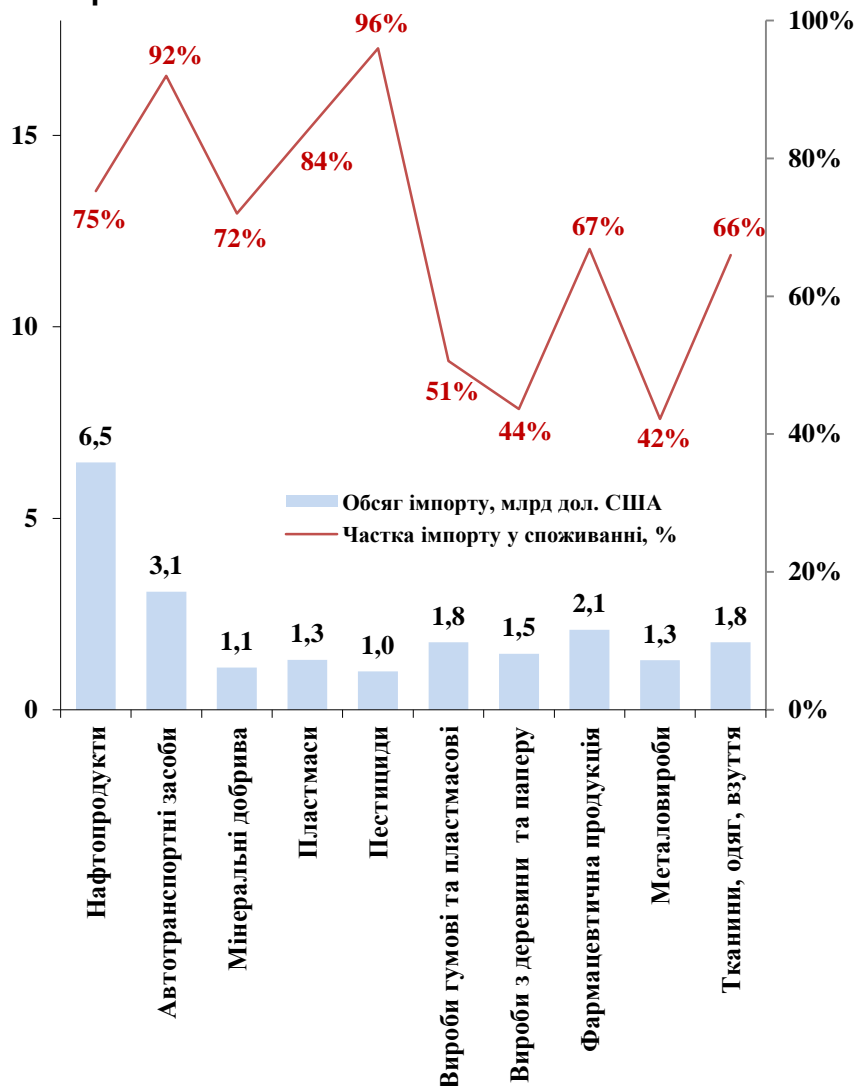
- робототехніка
- автопілоти
- системи «розумних» будинків
- 3D-принтери
- обладнання для альтернативної енергетики

Забезпечення національної безпеки

- енергоносії
- нафтопродукти
- оборонно-промисловий комплекс
- енергетичне обладнання

Найперші можливості для розвитку переробки лежать у розумному імпортозаміщенні та реконструкції інфраструктури за участі вітчизняних підприємств

Приклади обсягів імпорту продукції переробної промисловості та частка на внутрішньому ринку в 2018 р.

Оцінка інвестиційного попиту по окремих напрямках реконструкції інфраструктури до 2030 р.

Продукція, замовник	Інвестиційні потреби, млрд дол. США	Вітчизняний виробник продукції
Вантажні вагони (140 000 шт.), Укрзалізниця, приватні перевізники	7	Крюківський ВБЗ, Азовмаш, Дніпровагонмаш
Тепловози та електровози (1 400 шт.), Укрзалізниця	4,5	Крюківський ВБЗ, Дніпропетровський ВБЗ
Продовження терміну експлуатації АЕС, Енергоатом	20	Турбоатом, Запоріжтрансформатор, Електроважмаш, АрселорМіттал Кривий Ріг, Дніпровський Меткомбінат, Укрстальконструкція
Модернізація ТЕС, Центренерго, ДТЕК	30	
Модернізація портових кранів, Адміністрація морських портів України, приватні морські термінали	1,5	НКМЗ, Азовмаш, АрселорМіттал Кривий Ріг, Дніпровський Меткомбінат
Модернізація електромереж, Укренерго, облenerго	27,5	Запоріжтрансформатор, Укрстальконструкція, Південкабель, Азовкабель

Джерело: Стратегія розвитку Укрзалізниці, Державне агентство автомобільних доріг України, Міністерство розвитку громад та територій України, Енергетична стратегія України на період до 2035 р.

Опис політики створення в Україні сучасної переробної промисловості

- **Держава очолює процес**, демонструючи зміну власної поведінки. Вона сама інвестує в індустріальний розвиток і мотивує до цього приватний сектор.
- Розподіл функцій між державою і підприємцями такий:
  - Держава, включно з державними корпораціями, будує інфраструктуру, готує спеціалістів через вищу та професійно-технічну освіту, створює інституції розвитку, що фінансово стимулюють підприємців розвивати виробничу діяльність.
  - **Бізнес** несе підприємницькі ризики, будує сучасні заводи, модернізує діючі виробництва і запроваджує технології, тобто **інвестує в свою країну**.
- Держава знаходить фінансовий ресурс усередині економіки та інвестує його у індустріальний розвиток. Згідно наших розрахунків обсяг недоотриманих державним бюджетом податків в 2018 р. склав **10,5 млрд. дол.**, а сума коштів, виведених корпораціями через заниження експортних цін – близько **7 млрд дол.** Одна гривня публічних коштів має залучити не менше трьох гривень приватних.

Економічне зростання та добробут населення України (в цінах 2018 року)

Показник	2018	2030 Індустріальна країна	2030 Агро-ІТ країна	Країни фокус-групи
Зростання реального ВВП за період (CAGR), %	-0,5 (2007-2018)	+7,0 (2019-2030)	+0,8 (2019-2030)	Польща (1996–2010) – 4,4 Туреччина (1986–2000) – 4,3 Румунія (1996–2010) – 2,7
ВВП, млрд дол. США	131	294	144	Польща (2018) – 586 Туреччина (2018) – 771 Румунія (2018) – 240
Сальдо зовнішньої торгівлі товарами та послугами, млрд дол. США (% від ВВП)	-11,4 (-8,7%)	+4,9 (+1,7%)	-20,8 (-14,4%)	Польща (2018): +20 (+3,1%) Туреччина (2018): -8,5 (-1,1%) Румунія (2018): -7,7 (-3,2%)
Державний та гарантований борг України, млрд дол. США	61%	<36%	>94%	Польща (2018) – 41 Туреччина (2018) – 30 Румунія (2018) – 35
Робочі місця в економіці України, млн осіб	13,4	15,6	<12	Польща (2017) – 16,4
Середньомісячна заробітна плата, дол. США/міс.	326	>900	<400	Польща (2018) – 1219 Словаччина (2018) – 1393 Румунія (2018) – 1078
Річний дохід на душу населення, дол. США	3300	7800	3800	Польща (2018) – 15400 Туреччина (2018) – 9300 Румунія (2018) – 12300
Середня місячна пенсія, грн	2479	>4500	<3000	

Ресурси, яких потребує новітній індустріальний розвиток поки ще є доступними для України

Потреба в основних ресурсах в 2018 і 2030 рр.

Показник	2018 рік	2030 рік
Капітальні інвестиції, млрд дол. за 12 років	310 (2007-2018)	526 (2019-2030)
Кількість працівників в економіці, млн. осіб	13,4	15,6
Потреба в електроенергії в рік, млрд. кВт-год	153	218
Здатність транспортної системи перевозити вантажі, млн. т	520	685

Потреба у капітальних інвестиціях і ресурси заощаджень, генеровані економікою протягом 12 років індустріального розвитку, млрд \$

Показник	Потреба у інвестиціях		Заощадження		Баланс
	млрд дол.	%	млрд дол.	% від інвестицій	
Нефінансові корпорації	376,5	72	336,5	89	-40,0
Фінансові корпорації	8,7	2	25,2	290	16,5
Сектор загальнодержавного управління	87,5	17	67,0	77	-20,5
Домашні господарства	52,9	10	81,5	154	28,6
Разом	525,6	100	510,2	97	-15,3

Першочергові заходи для запровадження політики новітнього індустріального розвитку

Заходи, що стимулюють спрямування коштів із тіньової економіки у виробничий розвиток

1. Прийняття нового Бюджету розвитку на 2021 рік, в якому передбачити збільшення капітальних видатків бюджету, витрати на капіталізацію ключових інституцій розвитку – НФСТЕ (500 млн дол. США), ЕКА (300 млн дол.), ФАІФ (100 млн дол. США) і ФРІ (100 млн дол. США); зростання видатків на фінансування професійно-технічної освіти;
2. Ухвалення в 2020 році законів про створення Національного фонду структурної трансформації економіки (НФСТЕ), Фермерського аграрно-індустріального фонду (ФАІФ), Фонду розвитку інновацій (ФРІ); розширення мандату Експортно-кредитного агентства (ЕКА) в частині стимулювання несировинного експорту через страхування експортних контрактів і компенсацію кредитної ставки;
3. Посилення контролю за оподаткуванням прибутку корпорацій через ухвалення закону про імплементацію плану BEPS;
4. Створення Бюро фінансових розслідувань при Міністерстві фінансів;
5. Запровадження електронних акцизних марок на алкоголь, тютюн і пальне;
6. Ліквідація тарифних деформацій в енергетиці і транспорті: відмова від перехресного субсидування, аукціони з продажу “зеленої” енергетики, вирівнювання залізничних тарифів для різних груп споживачів, звільнення Укрзалізниці від непрофільного оподаткування;
7. Прийняття Акту про економічну діяльність місцевих громад, що розширюватиме їхні повноваження спрямовувати ресурси у розвиток економічного потенціалу територій, зокрема співфінансувати важливі інфраструктурні об’єкти разом із коштами держбюджету, надавати гранти з метою залучення інвесторів, фінансувати підготовку спеціалістів для конкретних підприємств.

Організаційно-комунікаційні заходи

1. Прийняття закону про державне стратегічне планування, в якому буде передбачено складання індикативних планів розвитку економіки на чотири роки та чотирьохрічних бюджетів.
2. Прийняття закону про внесення змін до Бюджетного Кодексу щодо запровадження чотирьохрічного бюджетного планування, узгодженого з чотирьохрічними економічними індикаторами та запровадження бюджету розвитку як окремого розділу (складової частини) державного бюджету.
3. Прийняття комунікаційної стратегії Уряду щодо популяризації та підтримки в суспільстві ідеї створення сучасних індустриальних виробництв: стимулювання ділових настроїв, підприємництва та новаторства, історій успіху в реалізації індустриальних проектів, ідеї економічного патріотизму, зокрема, щодо купівлі товарів національного виробництва.

Грошово-кредитна політика та політика НБУ

- Внесення змін до закону про НБУ, закону про банки і банківську діяльність, інших законодавчих актів щодо визначення цілей досягнення показників економічного зростання та зайнятості ключовими функціями НБУ, вдосконалення управління монетарною політикою, розширення кредитування економіки та вдосконалення функціонування банківської системи, як засобу перерозподілу фінансових ресурсів між секторами економіки

Пріоритети на першому етапі політики індустріального розвитку

1. Реконструкція енергетичної і транспортної інфраструктури за участю вітчизняних виробників (сумарна вартість необхідних інвестицій в інфраструктуру до 2030 року становить близько 1 40 млрд дол. США)
2. Будівництво заводів з переробки сільськогосподарської сировини (експорт зерна у 2019 році становив 56,5 млн тонн, що складає 77% від обсягів виробництва)
3. Будівництво імпортозаміщуючих заводів у наступних галузях:
  - нафтопродукти – імпорт у 2018 р. 6,5 млрд дол. США,
  - автопром – імпорт 3,1 млрд дол. США,
  - металовироби – імпорт 1,3 млрд дол. США,
  - нафтохімія (пластик) – імпорт 1,3 млрд дол. США,
  - пестициди – імпорт 1,0 млрд дол. США.

Першочергові заходи з розвитку промисловості

1. Застосування цінової преференції (10%) при дотриманні критерію локалізації (понад 30%) при публічних закупівлях (за кошти бюджету та державних корпорацій). Наявність такої преференції стимулюватиме підвищення локалізації виробництва, в т.ч. продукції, яка зараз не виробляється в Україні, але є значна потреба в ній.
2. Стимулювання національного виробництва через збільшення інвестицій державних корпорацій в транспортну та енергетичну інфраструктуру (щорічне недовиконання інвестиційних планів складає близько 40% або близько 50 млрд грн. у 2020 році).
3. Докапіталізація до 3 млрд грн. та початок операційної діяльності Експортно-кредитного агентства з метою стимулювання експорту складної індустріальної продукції.
4. Впровадження державної програми компенсації кредитної ставки при закупівлі складної індустріальної техніки (літальні апарати, кораблі, локомотиви, верстати, гірничо-добувна техніка тощо) вітчизняного виробництва.
5. Розвиток індустріальних парків: фінансування проектування та створення інфраструктури індустріальних парків, запровадження механізму податкових преференцій в залежності від ступеня депресивності регіону.